

รายงานพิธีเปิดงานประชุมระดับชาติด้านการอาสาสมัครครั้งที่ 2

เมื่อวันพุธที่ 28 กันยายน 2559

ณ หอประชุมศรีบูรพา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เริ่มประชุมเวลา

09.00 น.

สาระสำคัญที่เกิดขึ้น

กล่าวรายงานโดยคุณนันท์นี่ มาลานนท์

ผู้จัดการเครือข่ายจิตอาสา

อาสาสมัครเป็นภาคส่วนสำคัญที่ช่วยในการแก้ไขปัญหาสังคม รวมถึงการพัฒนาประเทศในมิติต่างๆ นับแต่เหตุการณ์ทศนิยมในปี 2547 ที่เป็นจุดเริ่มต้นในงานด้านการทำงานอาสาสมัครในไทย งานอาสาสมัครมีส่วนช่วยเสริมเติมเต็มงานพัฒนาในหลายภาคส่วน อาทิ เช่น อาสาสมัครในเหตุการณ์ภัยพิบัติ อาสาสมัครกับประเด็นสิ่งแวดล้อม และประเด็นสาธารณสุข เป็นต้น กระแสงานด้านอาสาสมัครในประเทศไทยกำลังเติบโตและได้รับความสนใจทั้งในด้านปัจเจกบุคคล รวมถึงงานอาสาสมัครที่ผูกโยงกับภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม องค์กรระหว่างประเทศ โดยอาสาสมัครที่เกิดขึ้นในองค์กรต่างๆ เหล่านี้ มีการสั่งสมประสบการณ์ รวมถึงเครื่องมือมากมาย และจะมีประโยชน์ยิ่งขึ้นหากนำมาเผยแพร่ และต่อยอดเพื่อนำมาทำงานอาสาสมัครในสังคม

การเติบโตในงานด้านอาสาสมัครทำให้ในปี 2558 เครือข่ายจิตอาสา ร่วมมือกับภาคี 20 องค์กร ได้ร่วมกันจัดงานประชุมทางด้านอาสาสมัครแห่งชาติครั้งที่ 1 ขึ้น เมื่อวันที่ 7 และ 8 พฤษภาคม 2558 ณ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ เพื่อรวบรวมความรู้ในประเด็นด้านอาสาสมัครและการพัฒนา ได้รับผลตอบรับที่ดีในการเป็นเวทีสื่อสารเผยแพร่ความรู้ และเป็น การเชื่อมร้อยเครือข่ายองค์กรเข้าด้วยกัน ดังนั้นในปีนี้ จึงเป็นโอกาสอันดีในการจัดการดำเนินการต่อเป็นครั้งที่สอง ภายใต้แนวคิด อาสาสมัครกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนเพื่อสานต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และหาแนวทาง รวมทั้งเครื่องมือใหม่ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสร้างสรรค์กระบวนการอาสาสมัครที่ไม่เพียงแต่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับประเทศและระดับโลก หากยังเป็นกระบวนการอาสาสมัครที่สร้างพลเมือง และพร้อมเปลี่ยนแปลงสังคมอีกด้วย

พิธีเปิดโดยรองอธิบดีความมั่นคง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ในนามของกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ เราต้องขอบคุณเครือข่ายจิตอาสา และภาคีเครือข่ายทั้ง 21 องค์กร กระทรวงพัฒนาฯ ภายใต้ภารกิจของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เรามีกองชื่อกว่ากองอาสาสมัครและภาคประชาสังคมทำหน้าที่ส่งเสริมงานด้านอาสาสมัคร เรามีอาสาสมัครที่กรมสร้างขึ้นเพื่อเป็นกลไกในการ

ทำงาน เรียกว่า อาสาสมัครเพื่อสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีทั่วประเทศ ทุกระดับ ตั้งแต่หมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ กรมได้ให้อาสาสมัครเหล่านี้เป็นกลไกในการทำงานช่วยเหลือภารกิจของกระทรวง ดูแลสังคม เช่น การป้องกันแก้ไขปัญหา เสริมสร้างความมั่นคงทางด้านสังคมในเรื่องต่างๆ ขณะเดียวกัน กระทรวงแต่ละกระทรวงก็มีอาสาสมัครของตนเองเช่นกัน แต่อาสาสมัครไม่ได้มีเพียงแต่ในประเทศ ยังมีอาสาสมัครในต่างประเทศด้วย และงานอาสาสมัครในต่างประเทศนี้ก็มีความรุดหน้าไปอย่างมาก สิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้อาสาสมัครเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพคือการพัฒนาองค์ความรู้ อาสาสมัครต้องติดอาวุธองค์ความรู้เพื่อที่เขาทำงานได้ในส่วนที่ประเป็นเด็นหลักๆของสังคม เพราะฉะนั้น การจัดงานเพื่อให้มีการพัฒนาองค์ความรู้เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพื่อให้อาสาสมัครมีบทบาทในการพัฒนาประเทศ เราต้องมองไกลถึงระดับนี้

ในกลไกระดับชาติ เรามีคณะกรรมการส่งเสริมอาสาสมัครซึ่งเป็นกลไกที่คิดในเรื่องนโยบายแนวทางในการส่งเสริมอาสาสมัคร โครงการที่สำคัญที่ดำเนินอยู่ปัจจุบันคือการจัดตั้งศูนย์ประสานงานอาสาสมัครแห่งชาติ ซึ่งเราได้รับความร่วมมือกับเครือข่ายจิตอาสา เพราะอย่างน้อยภาครัฐ ถ้าได้ภาคเอกชน และได้มีองค์กรเครือข่าย ก็จะสามารถส่งเสริมให้อาสาสมัครมีบทบาทยิ่งขึ้น พาให้เราไปยังจุดมุ่งหมายคือการพัฒนาประเทศในที่สุด

พิธีเปิดโดยศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันนี้เป็นนิมิตหมายที่ดีที่เราชาวอาสาสมัครมารวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้สิ่งที่เราทำกันมาในหลายปี นอกจากปี 2547 ที่เกิดทสึนามิ จริงๆแล้วในปี 2554 ที่มีน้ำท่วมนั้นก็ทำให้เกิดอาสาสมัครจำนวนมาก หรือถ้าเราย้อนหลังไปสมัยอาจารย์ป่วยที่ตั้งสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร ปีนี้ครบรอบ 100 ปี อาจารย์ป่วย ซึ่งยูเนสโกยกย่องให้เป็นบุคคลสำคัญของโลก ผมเชื่ออย่างที่หลายฝ่ายเชื่อว่า คนไทยเป็นคนที่มึจิตอาสาอยู่ในตัวเอง เพียงแต่เราอาจต้องมีวิกฤติเป็นตัวกระตุ้นทำให้เกิดอาสาสมัครอย่างเป็นทางการ เนื่องจากโลกทุกวันนี้มีความซับซ้อนมากขึ้น เราต้องการอาสาสมัครมากขึ้นเรื่อยๆ ในฐานะที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นมหาวิทยาลัยหนึ่งที่สนใจและเข้าร่วมเรื่องอาสาสมัครมาโดยตลอด เราเริ่มปรับปรุงวิชาพื้นฐานให้มีความเกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมือง หรือ service learning คือเรียนการเรียนรู้ภายในห้องเรียน และนำไปบริการประชาชน ผมหวังว่าการประชุมแบบนี้จะมีต่อไปอีกเรื่อยๆเพื่อเป็นการฝังรากความเป็นอาสาสมัครในคนไทย และผมเชื่ออีกว่าถ้าเราคิดถึงคนอื่นมากขึ้น คิดถึงตนเองน้อยลง สังคมจะเป็นสังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าเจริญเติบโตมากกว่าปัจจุบัน

--- ประมวลภาพอาสาสมัครที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ---

ปาฐกถาเปิดงานประชุม หัวข้อ “งานอาสาสมัครกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน”

โดย ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ อดีตเลขาธิการอาเซียน

เพื่อที่จะทำความเข้าใจถึงบทบาทขององค์กรประชาสังคมนั้น NGO ในสังคมของเรามีความสำคัญมากขึ้นทุกวันเพราะสังคมของเรามีความซับซ้อนมากขึ้น รัฐบาลเพียงอย่างเดียวไม่สามารถดูแลทุกปัญหาได้ ความท้าทายมีตั้งแต่ปัญหาในระดับรากหญ้าไป ระดับประเทศ จนระดับระหว่างประเทศ ชีวิตทุกชีวิตต้องหันหน้าเข้าหากันและปรึกษาหารือกันว่าเราจะทำอย่างไร

ต่อไปดีกับโลกใบนี้ เนื่องจากเรามีข้อจำกัด ทรัพยากรไม่ได้เหลือเฟือ จากที่เราเคยคิดว่า อากาศนั้นฟรี น้ำสะอาดนั้นฟรี แต่ความจริงคือมันถูกจำกัดลงทุกวัน และไม่พอที่จะระดับประคองมนุษย์ 7.3 พันล้านคน มนุษย์เราจะอยู่รอดได้อย่างไร เราจะดูแลกันและกันไปได้ได้อย่างไร

ประเด็นนี้สะท้อนออกมาชัดเจนในแผนการ 2020 sustainable development goals (SDG) หนึ่งปี ผ่านไป 17 เป้าหมายกำลังได้รับการดำเนินการ มีผลแค่ไหน สามารถที่จะชะลอปัญหาต่างๆที่เราต้องเผชิญ หรือสามารถลดความกดดัน ปัญหาต่างๆ เช่น คนล้นโลก อาหาร ความยากจน การเข้าถึงการศึกษา ความเท่าเทียมกันของมนุษย์หรือทางเพศ เป็นสิ่งที่พวกเราต้องทำความเข้าใจ

การตื่นตัวว่าเราคือเจ้าของปัญหาและเป็นกุญแจสำคัญที่จะต้องแก้ปัญหานั้นด้วยคือสิทธิของความเป็นมนุษย์ ในสังคมที่เปิดกว้างแล้ว สังคมที่ตระหนักแล้วว่าพลังของประชาคมคือพลังที่สามารถช่วยแก้และลดปัญหาที่ประชาชนเผชิญอยู่มากกว่าที่อยู่ในเครือข่ายรัฐด้วยซ้ำไป เขาเปิดพื้นที่ เขาให้ความตระหนัก และให้บทบาทกับกลุ่มประชาสังคม เขาเชื่อ เขาศรัทธา เขาให้โอกาส และพร้อมจะดึงพลังนั้นออกมาใช้เพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้

ผมอยู่ในอาเซียนและตระหนักถึงสังคมนี้อย่างยิ่ง เพราะคนจำนวนหนึ่กว่าล้านจะพึ่งพิงองค์กรรัฐของประเทศในสิบประเทศคงจะไม่พอ เพราะปัญหามันซับซ้อนซับซ้อนมาก ในประเทศที่รวยที่สุดในอาเซียนมีรายได้ต่อหัวต่อปี 54,000 ดอลลาร์สหรัฐ (income per capita) คนที่จนที่สุดในหมู่พวกเรา หนึ่งวันไม่ถึง 2 ดอลลาร์ต่อหัวต่อคน ดังนั้นปัญหาทั้งหมดร้อยล้านคนที่อยู่ด้านล่าง รัฐไม่สามารถจะช่วยเหลือให้ได้หมดทุกเรื่อง ประเทศด้านล่างมาด้วยปัญหาเต็มอก เขาเชื่อว่าเขาไม่ได้รับความเท่าเทียม ประเทศข้างบนมองว่าพวกเขาได้พยายามทำทุกอย่างแล้ว เขาจึงจำเป็นต้องเปิดพื้นที่ ผมก็เคยมุ่งมั่นว่าเราต้องเปิดพื้นที่ให้กับประชากรภาคสังคมเช่นกัน มีผู้นำสูงสุดท่านหนึ่งมาสะกิดผม เขาบอกว่าประชาสังคมเป็นสิ่งที่น่าสนใจ แต่ต้องเป็นประชาสังคมที่รัฐบาลเราจัดขึ้น ผมตอบกลับไปว่า ถ้าเขาเป็นประชาสังคม เขาก็ต้องมาจากภาคสังคม (if they are civil society organisation, they are from civil society) เขาจะไม่อยู่ภายใต้บุคคลใด

สิ่งแรกที่ต้องก้าวพ้น “แนวความคิด” องค์กรภาคสังคมต้องมีพื้นที่ของเขาเอง ถูกต้องตามหลักการ เพราะพวกเขาเป็นตัวแทนจากภาครัฐนั่นเอง เขาต้องประกอบสิทธิ เสรีภาพ (legitimacy, space, responsibility) ต้องมีความพยายามของบุคคลในสังคมที่จะรักษาและประกอบไว้ซึ่งสิทธิเสรีภาพและสวัสดิการเอาไว้ ซึ่งเป็นหน้าที่ของรัฐแต่รัฐไม่สามารถปฏิบัติงานได้ ดังนั้นมันจึงมีช่องว่างอยู่ ทำให้เปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคม

อีกประเด็นที่องค์กรภาคสังคมมีกับภาครัฐคือการที่องค์กรภาคประชาสังคมแต่ละองค์กรดำเนินการโดยมีจุดประสงค์หรือประเด็นเดียว (single issue) ทำให้คำนึงถึงประเด็นอื่นๆไม่เพียงพอ ในขณะที่ภาครัฐต้องคิดเรื่องความสมดุล เรื่องความจำเป็นที่จะต้องกระจายความสนใจ กระจายทรัพยากร โอกาส และพื้นที่ให้กับประเด็นอื่น ให้กับองค์กรอื่น และให้กับผู้เล่นอื่นเช่นกัน โดยธรรมชาติแล้วภาคประชาสังคมจะกระตือรือร้นและผูกมัดกับประเด็นใดประเด็นเดียว และมองว่าประเด็นนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด และนี่คือปัญหาที่เราต้องทำความเข้าใจ

หลายสิ่งหลายอย่างที่เกิดขึ้นในสังคมที่ดีๆ มาจากจิตอาสา ผมเรียนภาษาอังกฤษครั้งแรกมาจากสังกัด VSO พอตอนมัธยมศึกษาตอนปลายก็มาเจออาสาสมัครจากประเทศสหรัฐอเมริกา หน่วยงาน Peace Corps หลังจากมาเข้าเรียนรัฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์ก็ยังมีอาสาสมัครสอนภาษาอังกฤษอาสาจากประเทศแคนาดาอีก หลายสิ่งหลายอย่างที่ดีๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตเกิดมาจากพลังของจิตอาสา

ประเด็นคือเราสามารถที่จะระบุความหมายจิตอาสาได้หรือไม่ เราสามารถจะเปิดพื้นที่ให้จิตอาสาได้ทำงานอย่างเต็มที่ เพื่อให้เขานำสิ่งที่เขาพร้อมที่จะให้ และสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ให้กับสังคม และจะต้องตกลงกันให้ได้ระหว่างอำนาจรัฐและภาคประชาสังคม ธรรมศาสตร์สามารถเป็นจุดเชื่อมกันได้ เพราะที่นี้ต้องการจะผลิตคนออกไปเพื่อสร้างสังคมให้ดีขึ้น เพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชน เพราะฉะนั้นจึงไม่แปลกใจที่พอมาถึงสมัยท่านป๋วย อึ๊งภากรณ์จึงเกิดกิจกรรมบัณฑิตอาสา เพราะสิ่งที่มองเห็นขณะนั้นคือมีความเหลื่อมล้ำในสังคมนี้มากมาย เพราะคนรอบนอกกับคนในกรุงแตกต่างกันมากในแง่การเข้าถึงโอกาสของรัฐ ไม่เท่าเทียมกันในด้านความมั่นคง การให้บริการทางด้านสาธารณสุขก็ไม่เท่าเทียมกัน ไหนจะเรื่องการศึกษา ชีวิตความเป็นอยู่ก็ยิ่งเหลื่อมล้ำกันมาก

เยาวชนที่กำเนิดมาจากที่นี่ และกลับมาจากค่ายอาสาเริ่มมองเห็นว่ามีจุดเหลื่อมล้ำกันสูงมาก ความรู้สึกขัดแย้งเกิดขึ้นภายในจิตใจของตนเองว่าเราจะต้องรับผิดชอบต่อความไม่เท่าเทียมกันนี้ เลยกลับมากลายเป็นกระแส กลายเป็นทางเกวียนส์ เสื้อยืด รองเท้าฟองน้ำ กลายเป็นผมยว เพราะรู้สึกว่ามีสิ่งที่เห็น สิ่งที่พบ ไม่ใช่ของจริงที่เกิดในประเทศ สิ่งที่เราเรียนในห้องเรียน ที่บอกว่า สิทธิเสรีภาพ ความเท่าเทียมกันมันไม่จริง จึงเริ่มเกิดความคิดที่ว่า ถ้าเราเกิดมาในจุดที่ส่งเราไปได้ดีกว่าคนอื่นในสังคม ดังนั้นเราก็ควรที่จะมีความรับผิดชอบต่อมากกว่าคนอื่น หลังจากที่เราอาจารย์ป๋วยเห็นทรัพยากรที่สำคัญนี้ ท่านจึงกำเนิดโครงการบัณฑิตอาสาขึ้น จนตอนนี้กลายเป็นวิทยาลัยเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมโดยใช้นักศึกษาที่สนใจเรื่องเหล่านี้มาเรียนปริญญาตรี โท เอก เพื่อทำให้เรื่องนี้เป็นสาขาวิชาการที่สำคัญระดับสังคม และระดับประเทศ

อีกประเด็นหนึ่งคือ Civil Society / NGO / Charity / Philanthropy ทั้งหมดนี้คือความรู้สึกอยากจะให้ อยากจะมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อ แต่มีหลายรูปแบบ เพราะว่าใครถนัดช่องทาง วิธีการใด เครื่องมือใด ก็สามารถที่จะทำตัวเองไปอยู่ของมันๆ ได้ อย่างตอนนี้มีองค์กรที่ช่วยจับคู่กันระหว่างผู้ที่ต้องการอาสาและผู้ที่เปิดพื้นที่ให้จิตอาสาเข้ามาทำงาน แต่ในองค์กรที่บอกว่าเราต้องการทุกสิ่งทุกอย่างที่เหลือใช้ เช่น เสื้อผ้าแฟชั่นที่ทันสมัยไปแล้ว หลากๆ ประเทศมีองค์กรลักษณะนี้ เช่น

Cancer Society ในอังกฤษ หรือ Oxfam สิ่งหนึ่งที่ยังไม่เกิดขึ้นในประเทศไทย เราสับสนเรื่อง charity กับ philanthropy เรายังคิดว่าการทำบุญนั้นเหมือนกันหมด charity ก็คือการช่วยเหลือ ให้ทาน เน้นการให้อย่างเดียว แต่อีกวิธีหนึ่งคือการให้เพื่อให้เค้าเติบโต เพื่อให้อยู่ได้ด้วยตัวเอง ให้เพื่อไปสร้างทรัพย์สินเพิ่มขึ้น หรือการให้แบบยั่งยืนนั่นเอง เรายังมีข้อจำกัดในเรื่องนี้ และยังไม่สามารถจัดการกับเรื่องนี้ได้ดีพอ ถ้าเรามี philanthropic movement ที่แข็งแรง องค์กรภาคประชาสังคมจะมีแหล่งที่มาของทรัพยากรที่จะมาช่วยทำให้เราทำงานได้อย่างต่อเนื่อง ไม่จำเป็นต้องจะไปขอทุกปี เพราะองค์กรเหล่านี้เขามีวิสัยทัศน์ ภารกิจโครงการ ทิศทางที่จะไปได้อย่างชัดเจน และมันจะยั่งยืนเพราะเป็นการให้เพื่อให้ไปสร้างดอกออกผลระยะยาว

ส่วนตัวผมก็ได้ประโยชน์จาก **philanthropy** เช่นกัน เนื่องผมได้ทุนไปเรียนหนังสือที่ต่างประเทศ นอกจากผมแล้วก็ยังมีอีกหลายท่านที่ได้รับทุนนี้และเป็นบุคคลที่ได้ทำคุณประโยชน์สร้างชื่อเสียงให้กับประเทศไทยมากมาย

ถ้าองค์กรเอกชนสามารถทำงานร่วมกับภาคประชาสังคม และสร้างสรรค์องค์กร **philanthropy** ขึ้นมาได้จริง ก็จะสมชื่อกับกรุงเทพเมืองฟ้าอมร แต่ปัญหาของประเทศเราคือความไม่เท่าเทียมกัน ประชาชนระดับบนสุด 20% ของประเทศนี้เป็นเจ้าของ 80% ของทรัพยากรทั้งประเทศ ในขณะที่คนระดับกลางคอยต่อสู้เพื่อ 20% ที่เหลือ พลังร่วมควรจะเกิดขึ้น เพื่อที่จะช่วยกันแก้ไขปัญหาภายในนี้ เพื่อเป็นศูนย์รวม **philanthropy** ถ้าเราช่วยกันแก้ปัญหานี้ให้ลุล่วงไปได้ ความมั่งคั่งในประเทศจะเติบโตขึ้น ไม่ใช่เพียงแค่ว่าเฉพาะในประเทศเท่านั้น แต่รวมถึงประเทศข้างเคียงด้วย ผมหวังว่าพวกเราจะเก็บเรื่องนี้ไปพิจารณากันต่อ เราคือส่วนหนึ่งของปัญหาที่โลกนี้กำลังเผชิญ และเราทุกคนจะร่วมกันหาทางออกที่สร้างสรรค์โดยการใช้ความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมนี้ไปทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดให้กับเพื่อนมนุษย์ในโลกใบนี้ได้

ถ้าเราไม่พูดเรื่องการเมืองบ้างคงจะไม่ถูกต้อง ความกังวลของผมคือเราทั้งหมดอยู่ในวงค์ ถูกมนต์สะกดด้วยสมการที่ง่ายเกินไป สมการที่ว่านี่คือนักการเมืองทุกคนแย่ง และทำคอร์รัปชั่นทุกคน ดังนั้นเราควรจะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมกลับมาจากพวกเขาทั้งหมด คำถามคือจะเกิดอะไรขึ้นในอนาคตถ้าเหตุการณ์ยังเป็นอย่างนี้ต่อไป คุณแน่ใจได้อย่างไรว่าพื้นที่ที่เราได้อยู่ ณ ตอนนี้อยู่จะมีอยู่ในอนาคต คุณแน่ใจได้อย่างไรว่า ปราศจากความโปร่งใส ความสมมูล ความมีส่วนร่วม การตรวจสอบแล้วนั้น คุณยังจะพอใจอย่างนี้ต่อไปเรื่อยๆ พวกเราทุกคนต้องแสดงสมการใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นในสำนึกของพวกเราทุกคนว่ามีหนทางของประชาธิปไตยที่ดีเช่นกัน ไม่ใช่เน้นการเมืองทุกคนที่ทำคอร์รัปชั่น เสียข้างมากกลายเป็นอาชญาบัติเพื่อสัมปทานประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม เราต้องการประชาธิปไตยที่สมมูล สามารถตรวจสอบได้ สามารถมีส่วนร่วมได้ ถ้าพวกเราทุกคนต้องการจะมีพื้นที่ให้เรามีส่วนร่วม เราต้องกลับไปยังสมการที่ถูกต้อง กลับไปยังคติพจน์ของธรรมชาติ สร้างสังคมที่เสมอภาคบนการเมืองที่ถูกต้อง พวกเราต้องเอาชื่อที่ดีของคำว่าประชาธิปไตยกลับคืนมา

ผมขออย่าว่าสมการมันไม่ได้ง่ายเช่นนั้น พวกเราทุกคนต้องช่วยกันเปิดพื้นที่นั้น และเอาพลังที่ดีของประชาธิปไตยกลับคืนมาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ข่าวประกาศไว้ ดังที่อาจารย์ปริติหมานันท์ไว้

ช่วยกันดึงเอาพลังที่มีอยู่ในหัวใจ ดึงเอาพลังจิตอาสาที่มีอยู่ในหัวใจทุกคน พื้นที่เราจะแคบลงมา จนสุดท้ายเราไม่รู้ว่าจะกล่าวหาว่าใครว่าพลาดไปแล้ว ผิดพลังไปแล้วเพราะเราปล่อยให้มันตั้งขังมาครอบงำ ผมอยากจะให้เราหวังร่วมกันถึงการเมืองที่สมมูล มีส่วนร่วม คงประสิทธิภาพ และตรวจสอบได้

สิ่งที่เรามีในหัวใจทั้งหลายเรียกว่า ความเมตตา ความปรารถนา ความหวังโยที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ผมขอจบด้วยบทกลอนที่ฉันเกล้ารัชกาลที่ 6 แปลว่ามาจากวรรณกรรมเชคสเปียร์ “อันความกรุณาปรานี จะมีใครบังคับก็หาไม่ มันหลั่งลงมาจากฟากฟ้าสุราลัยสู่แดนดิน เป็นสิ่งดีสองชั้นพลันปลื้มใจ ทั้งผู้ให้ผู้รับสมถวิล” ช่วยรักษาความเมตตา ความกรุณาที่มีอยู่ในหัวใจของทุกคนที่พร้อมที่จะเผื่อแผ่ให้คนอื่น และเพื่อที่จะเปิดพื้นที่ให้กับคุณสมบัติเหล่านี้ซึ่งเป็นคุณลักษณะของพระเจ้า เพื่อจะให้ความเมตตาเอื้ออารีนั้นแผ่ขยาย กระจาย เป็นประโยชน์ เราทุกคนต้องมีระบอบระเบียบที่ต่างออกไปจากปัจจุบัน จากจุด

นี่เราจึงจะสามารถแผ่ขยายความรู้สู่กับผิดชอบต่อสังคมให้กว้างออกไปได้ เราจำเป็นต้องมีกลไกใหม่ๆ นั่นก็คือการเอาข้อที่ดี
ของประชาธิปไตยของคนไทยกลับมา

เสร็จสิ้นประชุมเวลา

10.45 น.